

PREVENCINIŲ PROGRAMŲ VYKDYMAS 2009 M.

Preveninės programos neabejotinai svarbios gyvenimo trukmės ilgėjimui bei ankstyvajam ligų diagnozavimui. Šiuo metu Lietuvoje iš viso yra įgyvendinamos šešios preventinės programos, įskaitant nuo 2009 m. pradėta vykdyti storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa. Visos preventinės programos finansuojamos iš privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų.

Ankstyvosios diagnostikos preventinė programa	Prioritetinė amžiaus grupė
Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programa	Moterims 50-69 m.
Gimdos kaklelio piktybinių navikų preventinių priemonių programa	Moterims 25-60 m.
Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa	Vyrams 50-75 m. bei nuo 45 m.*
Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programa	Moterims 50-65 m. ir vyrams 40-55 m.
Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa	Vaikai 6-13 m.

* nuo 45 m. tikrinami vyrai, jei jų tėvai ar broliai sirgo priešinės liaukos vėžiu.

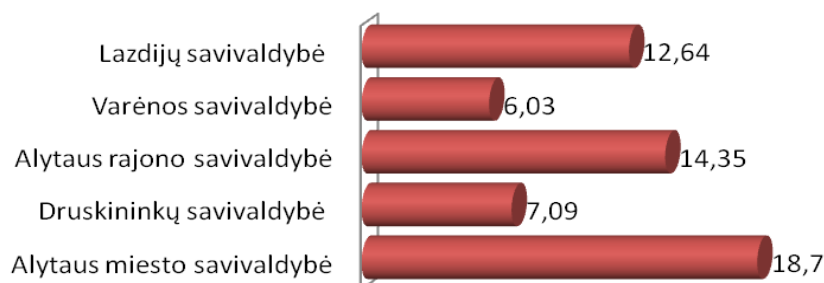
1 lentelė. Vykdomos preventinės programos Alytaus miesto gydymo įstaigose.

Preveninių programų įgyvendinimas apžvelgiamas remiantis Vilniaus teritorinės ligonių kasos internetiniame tinklalapyje patalpinta statistine informacija ir gydymo įstaigų pateiktais duomenimis.

Nepaisant tobulėjančių diagnostikos metodų ir gydymo būdų Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, krūties vėžys dažniausia moterų vėžio rūšis, tačiau ji taip pat yra geriausiai ištirta ir labiausiai pasiduodanti gydymui, todėl labai svarbu kuo didesnę moterų procentą informuoti apie preventinės programos vygdymą.

Lietuvoje kasmet diagnozuojama 1300 naujų krūties vėžio atvejų. Kiekvienais metais ši liga nusineša šimtus gyvybių. Laiku pastebėjus ligą, jai galima užkirsti kelią, nes daugiau kaip 95 proc. moterų, sergančių pirmos stadijos krūties vėžiu, visiškai išgydomos. Remiantis įvairių šalių duomenimis (Suomijoje, Švedijoje, Kanadoje, JAV ir kt.) įdiegus preventinę programą mirtingumas nuo krūties vėžio per 5 m. sumažėjo apie 30 proc.

Informuotų pacienčių dėl krūties piktybinių navikų procentas praėjusiais metais (2009 m.) Alytaus apskrityje didžiausias – Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausias – Varėnos savivaldybėje.

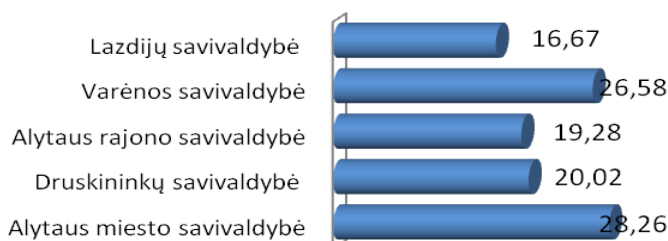

1 pav. Informuotų pacienčių dėl krūties piktybinių navikų procentas, 2009 m.

Šiuo metu pasaulyje antras pagal dažnumą moterų vėžinis susirgimas (po krūties vėžio) bei trečias pagal mirštamumą – gimdos kaklelio vėžys. Tai viena dažniausių vėžio rūšių, tampančių moterų mirties priežastimi.

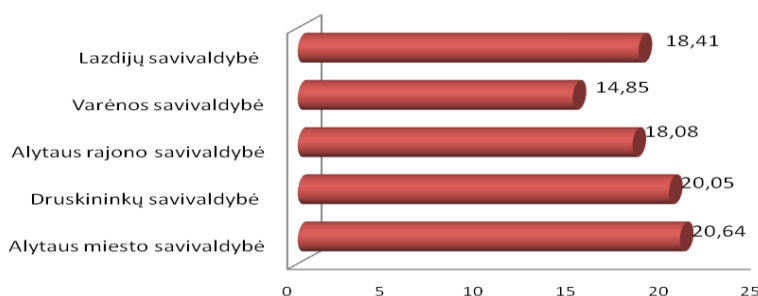
Atrankinių moterų sveikatos patikros dėl gimdos kaklelio patologijos programų naudą ir efektyvumą rodo kitų šalių patirtis. Pavyzdžiui, Suomijoje, prieš 40 metų pradėjusioje vykdyti analogišką atrankinį patikrinimą, moterų sergamumas gimdos kaklelio vėžiu 4 – 5 kartus yra mažesnis nei Lietuvos moterų. Kuo anksčiau aptinkami pakitimai, tuo lengviau galima juos išgydyti. Net 80 proc. šia liga susirgusių moterų galėtų pasveikti, jei būtų pastebėta laiku ir kuo anksčiau būtų pradėtas gydymas.

Kaip matome Alytaus miesto savivaldybėje šios programos informavimo aktyvumas aukščiausias tarp Alytaus apskrities rajonų. (2 pav.).

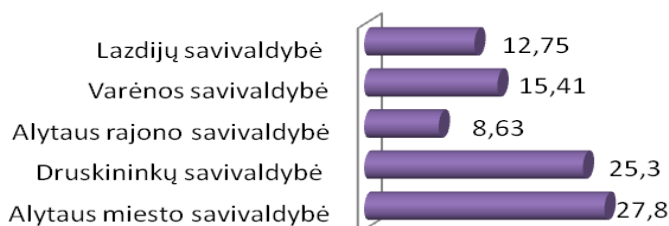
2 pav. Informuotų pacienčių dėl gimdos kaklelio prevencinė programos procentas, 2009 m.

Citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų daugiausiai suteikta Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybėse (3 pav.).

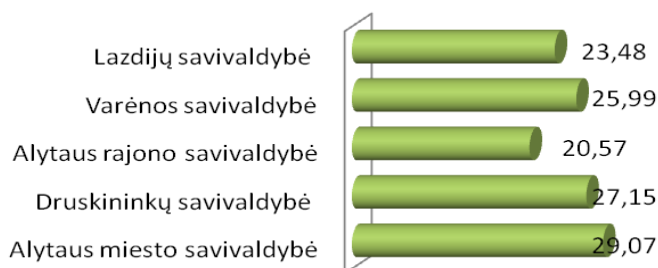
3 pav. Suteiktų citologinio tepinėlio paėmimo paslaugos procentas, 2009 m.

Širdies ir kraujagyslių prevencinės programos tikslai: sumažinti sergamumą ūminiais kardiovaskuliniais sindromais (nestabilia krūtinės angina ar miokardo infarktu, pereinančiu smegenų išemijos priepuoliu ar smegenų infarktu, periferinių arterijų tromboze), nustatyti naujus latentinių aterosklerozės būklių (miego arterijų stenozės, periferinių arterijų ligos, nebyliosios miokardo išemijos) ir cukrinio diabeto atvejus, siekiant sumažinti pacientų neįgalumą ir mirtingumą nuo širdies ir kraujagyslių ligų. Todėl labai svarbu, kad paminėtos prevencinės programos aktyvumas būtų aukštas, tačiau taip nėra. Daugiausiai asmenų apie galimybę dalyvauti šioje programoje informavo Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybės, daugiau nei tris kartus mažiausiai Alytaus rajono savivaldybė (4 pav.).

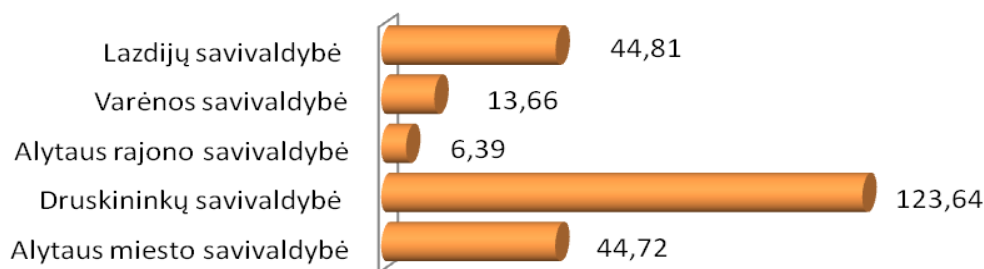
4 pav. Informuotų pacientų dėl širdies ir kraujagyslių prevencinės programos procentas, 2009 m.

Priešinės liaukos vėžys – dažniausia Lietuvos vyrų onkologinė liga. Specialistų teigimu, profilaktiniai tikrinimai būtini, nes pacientas ilgai nejaučia jokių prostatos vėžio simptomų. Pastarųjų metų duomenys rodo, kad Lietuvoje vėžio prevencija vyrai yra susirūpinę ne mažiau nei moterys, todėl aktyviai yra įgyvendinama vėliausiai pradėta priešinės liaukos (prostatos) vėžio prevencijos programa. Vyrų, informuotų dėl priešinės liaukos piktybinių navikų prevencinės programos 2009 m. daugiausiai buvo Alytaus miesto savivaldybėje, nuo jos nedaug atsiliko Druskininkų savivaldybė (5 pav.).

5 pav. Informuotų vyrų dėl priešinės liaukos piktybinių navikų procentas, 2009 m.

Silantai – tai skysta plombinė medžiaga, ką tik išdygusių krūminių dantų vagelėms padengti. Jie apsaugo vageles nuo žalingų faktorių (mikroorganizmų ir bei jų gaminamų rūgščių) juose esantis fluoras papildomai skatina emalio mineralizaciją. Mokslininkai teigia, kad laiku padengus vaikų dantis silantais, karieso atsiradimo tikimybė sumažėja 80–90 proc. Ši prevencinė programa Druskininkų savivaldybėje 2009 m. buvo įgyvendinama aktyviausiai, tuo tarpu mažiausiai – Alytaus rajono savivaldybėje (6 pav.).

6 pav. Pacientų, kuriems suteiktos paslaugos dantų dengimo silantais procentas, 2009 m.

IŠVADOS

- Aktyviausiai 2009 m. Alytaus apskrityje prevencines programas vykdė Alytaus miesto savivaldybės gydymo įstaigos.
- Alytaus miesto savivaldybėje 2009 m. aktyviausiai buvo vykdyta vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa ir priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa, o mažiausiai – atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio prevencinė programa.